

„... a művész maga is az életmű egyik csúcscarabjának tartotta a merész rövidülésben ábrázolt, ragyogó aktot, mi sem bizonyítja jobban, minthogy a Pesti Napló című újságban, a Római Iskolás növendékeket bemutató fotósorozatban éppen az itt látható festmény mellett foglalt helyet...”

MOLNÁR C. PÁL (1894-1981)

Fekvő női akt, 1930

59 | 156
aukción | t é t e l

MOLNÁR C. PÁL (1894-1981)

Fekvő női akt, 1930

Olaj, vászon, 80,5 x 101 cm
jelezve jobbra fent: MCP 930

Kezdő ár: 6 000 000 Ft / 18 461 EUR
Becsérték: 10 000 000 - 15 000 000 Ft
Estimated value: 30 769 - 46 153 EUR

KIÁLLÍTVA:

- XVII. Velencei Biennálé, Velence, 1930.
katalógus: 1316. (*Nudo crociato*)
- A Római Magyar Intézet
(R. Accademia D'Ungheria di Roma) ösztöndíjas
művészeinek első kiállítása.
Nemzeti Szalon, Budapest, 1931. május-június.
katalógus: 115. (*Fekvő női akt*)

REPRODUKÁLVA:

- A Római Magyar Intézet növendékeinek munkái a
velencei kiállításon.
Pesti Napló Képes Műmelléklete,
1930. május 18. 12.
- P. Szűcs Julianna: A Római Iskola.
Corvina Kiadó, Budapest, 1987. 136. kép

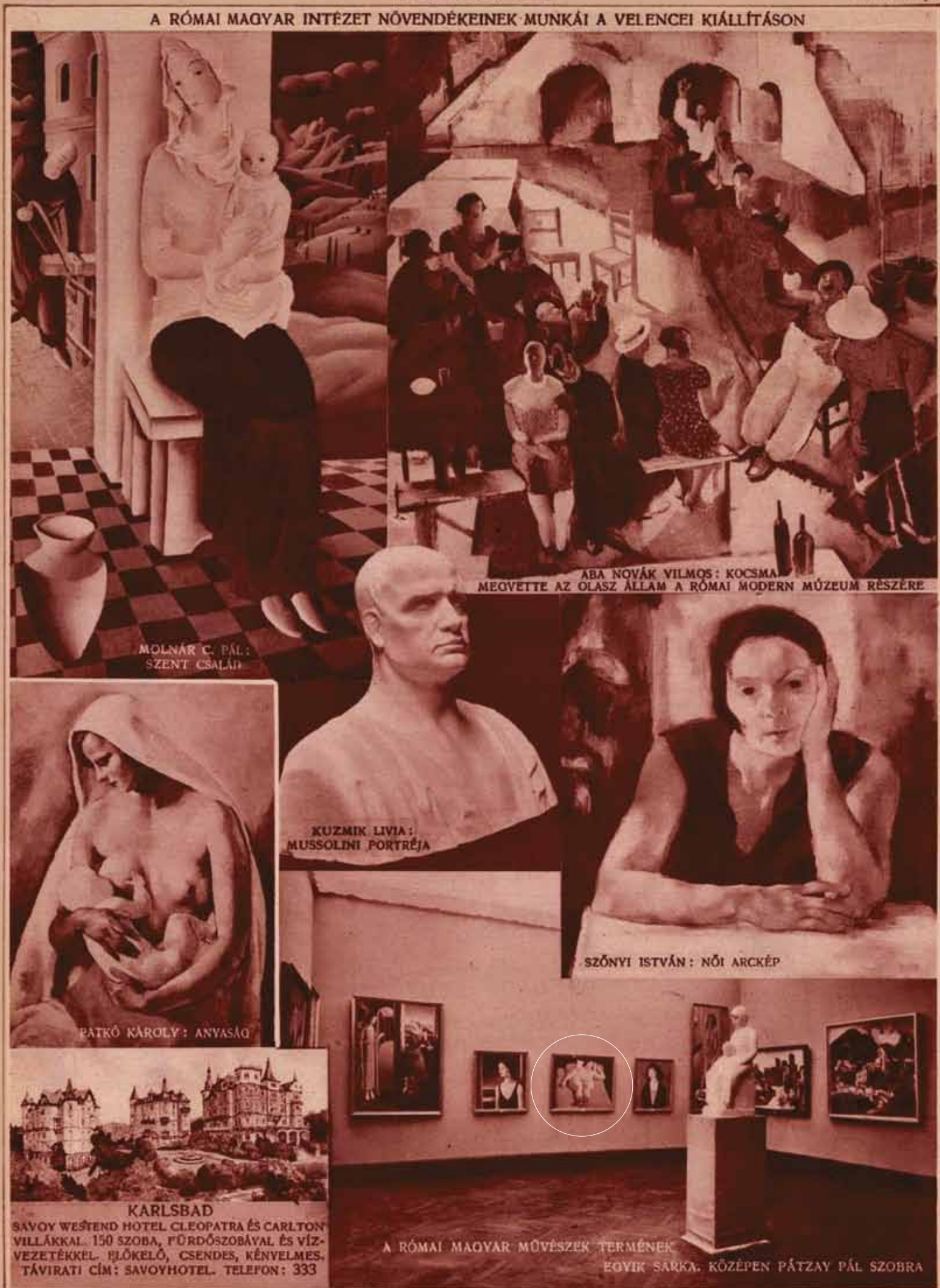
1. Molnár C. Pál római műtermében, mellette a Fekvő női akt c. festmény (módosítás előtt) 1930

Molnár C. Pál női aktja hosszú évtizedek után kerül most újra a hazai közönség elé. **A festmény egyike a művész legtöbbet reprodukált alkotásának, újságcikkekből, kiállítási enteriőr fotókról, illetve a vázlatfüzetéből is ismertük a fekete-fehér reprodukciót, utoljára azonban 1930-ban szerepelt kiállításon, azóta egy külföldi magángyűjteményben őrizték. Hogy a művész maga is az életmű egyik csúcscarabjának tartotta a merész rövidülésben ábrázolt, ragyogó aktot, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a Pesti Napló című újságban, a Római Iskolás növendékeket bemutató fotósorozatban a művész éppen az itt látható festmény mellett foglalt helyet.**

Molnár C. Pál 1928-ban, az első évfolyammal érkezett Rómába, ahol többek között Aba-Novák

Vilmos, Patkó Károly és Pátzay Pál társaságában volt a Római Magyar Akadémia ösztöndíjas hallgatója. Derűs és jó kedélyű természete hamar népszerűvé tette a Palazzo Falconieri lakóinak körében. Búza Barna szobrászművész visszaemlékezése szerint számos tréfa és élclődés alapját szolgáltatta mindig kifogástalan és divatos megjelenése.¹ Derűs életvitelét társai visszaemlékezései támasztják alá, elmondásuk szerint szobájából gyakran gramofonzene szűrődött ki a művészek legnagyobb örömére, ám az egy-két emelettel felettük lakó papok már korántsem voltak ilyen lelkesek a hangos muzsika hallatán.² Társai Csi-Pi-nek becézték: a Via Giulianián, az Akadémia előtt egy C.P. feliratú autóbusz járt, erről kapta becenevét, a járművet így MCP tréfásan a keresztapjának nevezte.³

Az olaszos hangzású becenév talán részben annak is volt köszönhető, hogy az ösztöndíjasok többségével ellentétben elsajátította az olasz nyelvet – holott a nyelvtanulásra minden művésznek lehetősége nyílt az Akadémia falain belül. Különbözött társaitól abban is, hogy alkalmi grafikai munkái révén többletjövedelemre tett szert, így nem volt abban a kiszolgáltatott helyzetben, hogy csupán ösztöndíjából éljen. Az Est lapokban 1926-tól kezdve jelentek meg illusztrációi, melyek „*lírikus, nem riportszerű rajzokban*” követték nyomon „*Budapest mindennapi életét, aktualitását, problémáit, eseményeit.*”⁴ Friss, humoros, életvidám, olykor frivol grafikai az art deco életérzés megtestesítői. Az illusztrációk annyira népszerűek voltak, hogy a szerkesztőség a római évek alatt is rendelt rajzokat a művésztől.

A RÓMAI MAGYAR INTÉZET NÖVENDEKEINEK MUNKÁI A VELENCEI KIÁLLÍTÁSON

ABA NOVÁK VILMOS: KOCSMA
MEGVETTE AZ OLASZ ÁLLAM A RÓMAI MODERN MÚZEUM RÉSZÉRE

MOLNÁR C. PÁL:
SZENT CSALÁD

KUZMIK LIVIA:
MUSSOLINI PORTRÉJA

SZŐNYI ISTVÁN: NŐI ARCKÉP

PATKÓ KÁROLY: ANYASÁG

KARLSBAD
SAVOY WESTEND HOTEL CLEOPATRA ÉS CARLTON
VILLÁKKAL. 150 SZOBA, FÜRDŐSZOBÁVAL ÉS VÍZ-
VEZETÉKKEL. FLÓKELŐ, CSENDES, KÉNYELMES.
TÁVIRATI CÍM: SAVOYHOTEL. TELEFON: 333

A RÓMAI MAGYAR MŰVÉSZEK TERMÉNEK
EGYIK SARKA. KÖZÉPEN PÁTZAY PÁL SZOBRA

A hiányzó aktok

A ma ismert Molnár C. Pál művek fényében meglepőnek tűnhet, hogy milyen sokat foglalkozott aktbrázolással. A korabeli művészeti szakírók, többek közt Kampis Antal 1935-ben a Magyar Művészet hasábjain így mutatta

be Molnár C. Pál művészetét: „Munkásságának gerince a vallásos festészet, melyhez állandóan vissza-visszatér. Különös ellentétképpen második problémája a ruhás, vagy ruhátlan nőalak szépségeinek megrögzítése.”

Ugyanerre az ellentmondásra hívta fel a figyelmet Gerevich Tibor is a Római Iskolások bemutatkozó kiállítása kapcsán: „Lírai festő, aki a vallásos áhítatot épp úgy megszóllaltja, mint amily költői interpretálója a női szépségnek.”

Az 1934-es, Ernst Múzeumban megrendezett életmű kiállításon is közel egy tucat aktot állított ki. Ezek közül a festmények közül szinte egyet sem ismerünk, így hiányuk különösen fájó, hiszen az életmű megítéléséhez elengedhetetlenül fontos lenne ezeknek – a fent maradt reprodukciók alapján – ragyogó, reprezentatív daraboknak a felbukkanása.

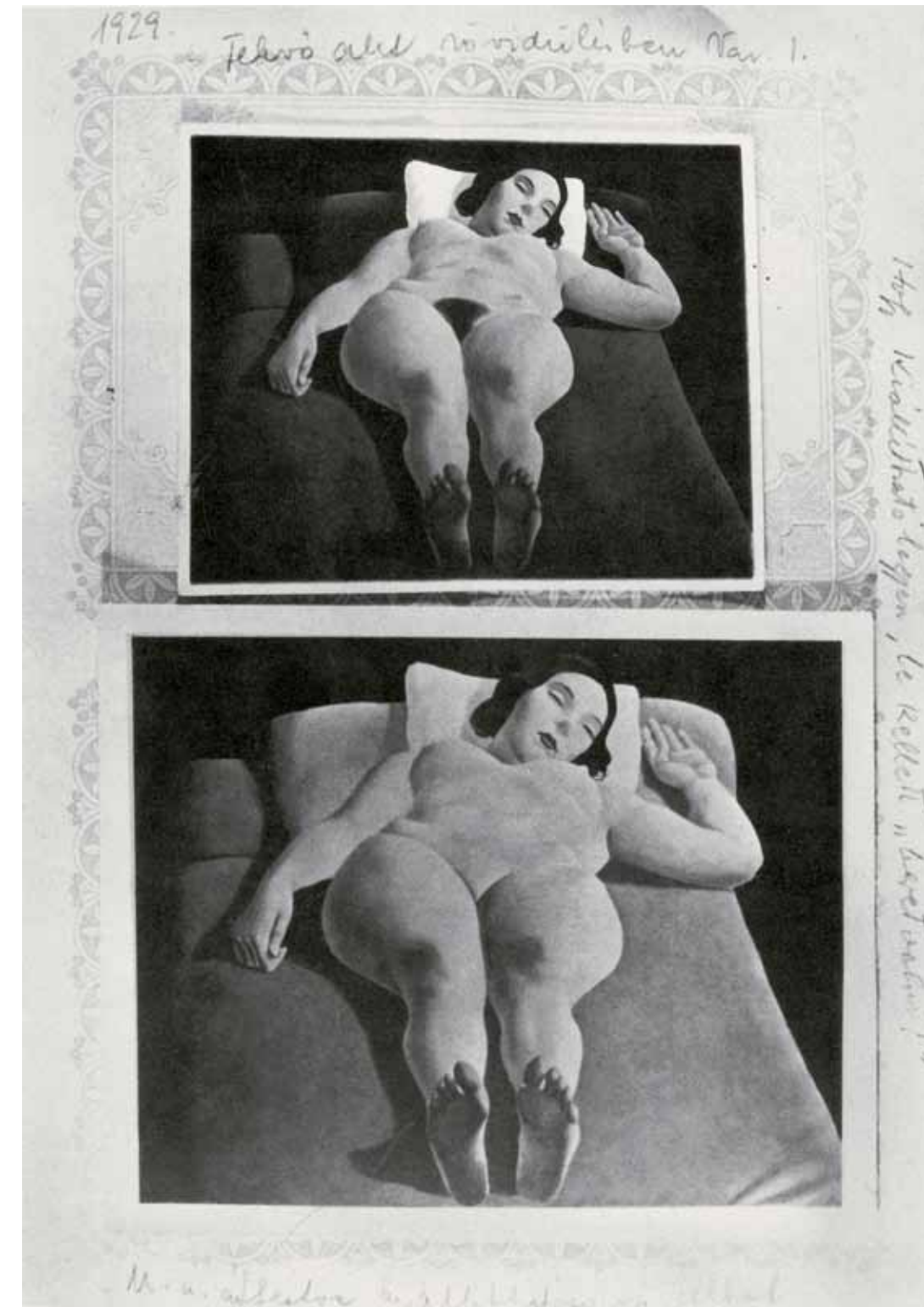
3. Patkó Károly: Madonna, 1930

„Hogy kiállítható legyen, le kellett beretválni”

Molnár C. Pál nem kertelt, vázlatfüzetében tömören és egyértelműen lejegyezte, miért kellett módosítania a festményt. „Hogy kiállítható legyen, le kellett beretválni” – írta, és szerencsére, az átfestés előtti és utáni verziót is gondosan lefotóztta. Az 1930-as műtermi fotón még az első verzió mellett látható, de ahhoz, hogy a Velencei Biennálén kiállíthassa – mint ahogy az enteriőrfotón is kiténik – már el kellett tüntetnie a túlságosan erotikusnak ítélt részletet. Nem ez volt az egyetlen ilyen eset: „olyan Angyali üdvözlöt fest, amelyben a gravid szűz meztelen, következtetésképpen le kell parancsolni a Collegi-

um 1929-es házi kiállításának, de még a Nemzeti Szalon „római kiállításának faláról is. Olyan Pulóveres Madonnát fest az 1930-as Velencei Biennáléra, amelynek mellbimbója kacéran átsejlik a modern ruhadarabon, következtetésképpen papok helyett csak Mussolinivel lehet megcsodáltatni (...) És olyan aktokat fest sorozatban, amelyek némi módosítást igénylenek, mert sértik a Palazzo Falconieriben lakó egyházi férfiak ízlését.”¹⁵

Nem volt egyedül ezzel a problémával: Patkó Károly Madonnáját volt kénytelen felöltöztetni ahhoz, hogy Budapesten kiállíthassa.

4. MCP Vázlatfüzete a festménnyel

A római iskolások első megmérettetése az 1930-as Velencei Biennálé volt, itt került először bemutatásra - már a jelenlegi állapotában – a Fekvő női akt is.

Ez volt az első olyan Biennálé, ahol a magyar pavilon kurátora az időközben egyre több tisztiséget betöltő Gerevich Tibor volt, a katalógus előszavát is ő írta. A reprezentatív nemzetközi tárlat kitűnő lehetőség volt számára, hogy növendékeit és egyben pedagógiai programját bemutathassa a nagyközönség előtt. A kiállítás pozitív nemzetközi sajtóvisszhangja, a díjak, va-

lamint az olasz állami vásárlások – Mussolini, illetve II. Viktor Emmanuel király is kiszemelt magának egy-egy alkotást – visszaigazolták az elvárásait. A nagy sikerre való tekintettel Gerevich úgy döntött, hogy ezt a kollekción viszi tovább Budapestre, a Római Iskolások első hazai seregszemléjére a Nemzeti Szalonba. A kiállítás katalógusában szerepel is egy *Fekvő női akt*

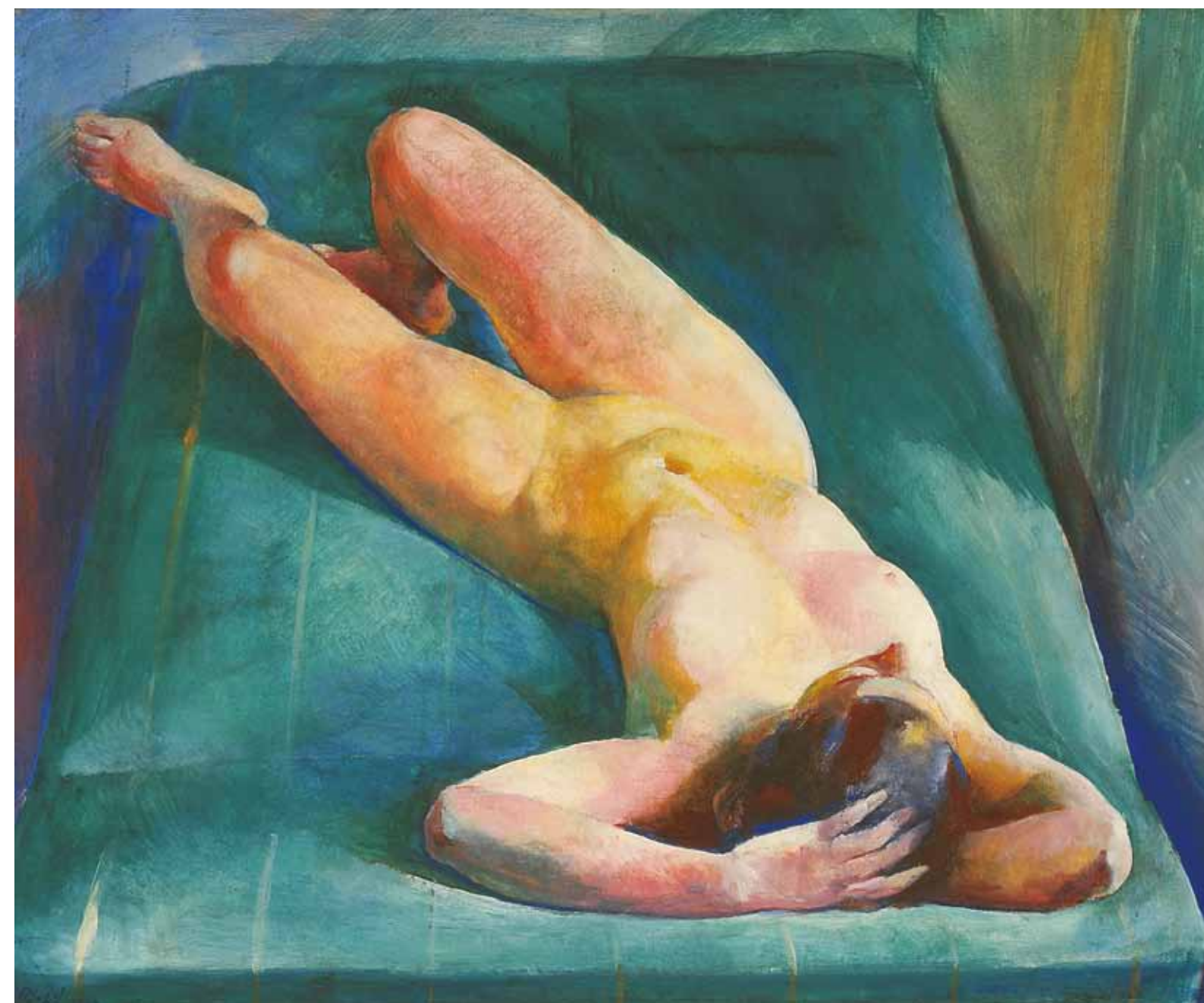
című festmény, mely minden bizonnyal egyezik a szóban forgó festménnyel. **2500 koronás árával a kiállítás egyik legmagasabb áron kínált alkotása volt.** Összehasonlításképpen: Aba Novák legdrágább képe 1000, Patkóé 1600 korona volt, holott olyan főműveket állítottak ki, mint a *Subiaco*, vagy az azóta a Magyar Nemzeti Galéria tulajdonában álló *Térzene*.

Perspektíva

„Rómában rajzban és megmintázásban mindent bravúrosan megtanult és technikája is letisztult. Példa rá zöld női portait-ja és **merész rövidülésben pompásan rajzolt fekvő női aktja**. Római

művei kétségtelenül elárulják az olasz primitíveknek, a sienai trecento festőknek, a korai renaissance mesterei közül Credinek, Botticellinek, Peruginonak, Mantegnának nemcsak elvi, hanem közvetlenül is

érezhető hatását.” – ezekkel a szavakkal mutatta be Gerevich MCP-t, illetve a szóban forgó festményt a Római Iskolások első csoportos tárlatán.

6. Andrea Mantegna: Krisztus siratása, 1480 körül
Pinacoteca di Brera, Milánó

5. Patkó Károly: Akt zöld pamlagon
magántulajdon

A zseniális reneszánsz festő, Mantegna hatása egyértelműen felfedezhető: a Fekvő női akt bravúros perspektivikus megoldása Mantegna Krisztus siratását idézi.

Akárcsak Mantegna, MCP is merész rövidülést alkalmazott, és az akt lábfejét kicsinyítette, hogy a megfelelő perspektívát elérje. A nézőnek olyan érzése van, hogy bármely szögből, oldalról is nézi a festményt, az arc mindig felé fordul.

A perspektivikus látásmóddal Patkó és Aba-Novák is sokat foglalkozott, Patkótól is ismerünk olyan, rövidülésben ábrázolt női aktot, amely feltehetően ugyanazon a zöld pamlagon fekszik, mint MCP modellje.

- 1 A boldog művész képeskönyve. Molnár-C. Pál 1894-1981. Kossuth Kiadó, 1997. 46.
- 2 P.Szűcs Julianna: A Római Iskola. Corvina Kiadó, 1987. 92.
- 3 A boldog művész képeskönyve. Molnár-C. Pál 1894-1981. Kossuth Kiadó, 1997. 46.
- 4 Bizzler István: Molnár-C. Pál, a könyvművész. Holnap Kiadó, Budapest, 2006.
- 5 P. Szűcs 83.

KELEN ANNA

VIRÁG JUDIT GALÉRIA ÉS AUKCIÓSHÁZ